

визначеними показниками – самопочуття, активність, настрої, відсутність реактивної та особистісної тривожності, академічна успішність. Про наявність у третини з них ознак дезадаптованості свідчить виявлений у них високий рівень тривожності обох видів.

У більшості студентів виявлено наявність сформованого індивідуального стилю діяльності – підготовчого чи виконавчого, який визначається типом темпераменту, відповідає особливостям нервової системи суб'єкта та визначеними особливостям виконання діяльності.

В результаті співставлення даних щодо успішності адаптації студентів за окремими показниками та сформованістю у них ІСД, у тому числі конкретних їх типів, було з'ясовано наявність зв'язку між ними: сформованість ІСД позитивно позначається на зростанні рівня показників адаптованості, і навпаки. Особи зі сформованим ІСД характеризуються переважно (на високому та виразному рівні зв'язку): високим рівнем самопочуття (з несформованим – середнім); середнім рівнем активності (з несформованим – низьким); середнім рівнем особистісної та реактивної тривожності (з несформованим – високим); середнім рівнем академічної успішності (з несформованим – низьким).

Отримані дані не показують значних відмінностей у рівні адаптованості студентів залежно від типу їх ІСД: успішно адаптуються як з виконавчим, так і підготовчим типом. Отже, на ефективності адаптації позначається лише сформованість ІСД, який слугує врівноважуванню темпераментальних особливостей суб'єкта з вимогами діяльності і забезпечує зручне для особи й успішне її виконання.

Таким чином, результати дослідження показують, що формування у студентів ІСД, який відповідає особливостям їх нервової системи, є можливим засобом підвищення ефективності адаптації майбутніх фахівців до ВНЗ та ефективності їх життєдіяльності загалом.

Тренінг формування вмінь законотворця у майбутніх юристів

Бажанюк В.С., професор кафедри психології та педагогіки НАВС, кандидат психологічних наук, доцент

Баняс О.А., науковий співробітник Інституту обдарованої дитини НАПН України, кандидат психологічних наук

В практиці правознавця виникає гостра потреба створення нових законодавчих актів, потреба в новій ідеї, виділення проблеми, відхід від внутрішнього обмеження рамок можливих рішень. Для таких цілей гапми розроблено та апробовано тренінг формування вмінь законотворця. Основна стратегія програми такої психологічної технології орієнтована на створення можливості для розвитку здібності до творчого вирішення професійних завдань, готовності до подальшого власного особистісного і професійного зростання на творчій основі. Методика проведення тренінгу направлена на розвиток креативного мислення та формування вмінь законотворця і передбачає: розгляд всіх відповідей, навіть самих несподіваних, незвичних і дивних, як відповідей цінних, гідних уваги; підтримка прагнення учасників до пошуку нових і евристичних відповідей; створення доброзичливої атмосфери за допомогою емоційної взаємної підтримки;

При створенні тренінгу креативного мислення (плануванні та конструюванні його занять, підборі завдань і вправ) нами використовувалася модель пізнавального навчання американського професора Дж. Блума [2], елементи якої є необхідними для опанування студентами нових способів креативного мислення :

- оцінка: сформулювати критерії, розібратися у питанні, виявити помилки, оцінити і прийняти рішення;

- синтез: отримати невідомі раніше рішення, ідеї шляхом поєднання відомих елементів, частин (конструювання вправ, занять, програм);

- аналіз: визначити складові елементи правової проблеми, яким чином вони розташовані і пов'язані між собою (структурування) та побудова нових правових конструкцій;

- застосування: застосувати набуті юридичні знання та педагогічні вміння відповідно до нового змісту, до специфіки соціально-економічного та правового простору;

- розуміння: зводити навчальну інформацію у більш значущу для студентів форму, перефразовувати, пояснювати, робити висновки, підсумкове резюме, екстраполювати;

- знання: вміння гнучко володіти засвоєними юридичними термінами.

При конструюванні тренінгової програми нами використовувалися розробки щодо розвитку креативності мислення особистості, які є відомі у вітчизняній психології, зокрема тренінгова програма «КАРУС», створена академіком В. Моляко, оскільки ця авторська система вже зарекомендувала себе як багатоаспектний засіб стимулювання творчого мислення людей різних вікових груп при розв'язанні креативних задач у різних сферах (науковій, технічній, художній, педагогічній, соціальній, комунікативній та інших) [1].

На основі такої методології досліджували вибудовували метастратегії нових ідей в правознавстві, розробляли гіпотетичні ідеї щодо нових їх рішень (макростратегії), вчилися переводити розроблену новизну в зручну практичну інформацію (у вигляді мікростратегій). При побудові тренінгу формування законотворчих вмінь для майбутніх юристів серед основних засобів нами застосовувалися, зокрема, стратегії творчої діяльності, виділені вченим:

I – стратегія комбінаторних дій (комбінування) полягає: у зміні розташування деталей в існуючій конструкції або висловлюванні, знаходженні доцільних сполучень, комбінацій, варіантів синтезу елементів, які використовуються в праві та можуть легко переноситися на іншу сферу; у варіативних поєднаннях юридичних технологій, форм і методів викладання.

II – стратегія пошуку аналогів (аналогізування) проявляється у використанні відомих юридичних технологій в нових змінних умовах освітнього простору, у вмінні застосовувати таку стратегію у способах конструювання оригінальних ідей.

III – стратегія реконструктивних дій (реконструювання) виявляється у перебудові власної системи набуття і розширення правових знань.

IV – універсальна стратегія передбачає поєднання застосування стратегій аналогізування, комбінування і реконструювання (у більшості випадків найефективніше їх комплексне використання при вирішенні правових проблем).

V – стратегія випадкових підстановок або спонтанних дій використовується у ситуаціях невизначеності та непередбачених умов, що виникають у юридичній діяльності, у незвичних соціальних ситуаціях та в необхідності прийняття інтуїтивних рішень при розв'язанні правових завдань.

Використання представленої психологічної технології забезпечить формування вмій розробляти законотворчі документи в процесі державотворення.

Список використаних джерел:

1. Кульчицкая Е. И. Сирень одаренности в саду творчества / Е. И. Кульчицкая, В. А. Моляко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 487 с.
2. Одаренные дети : [пер. с англ.] / общ. ред. Г. В. Бурменской и В. М. Слуцкого ; предисл. В. М. Слуцкого. – М. : Прогресс, 1991. – 376 с.

Вплив засобів масової інформації на формування сексуальної культури молоді

Корчова Г.Л., завідувач сектору організації наукової діяльності Інституту кримінально-виконавчої служби, кандидат педагогічних наук, доцент

На сучасному етапі розвитку суспільства проблеми організації статевого виховання виходять за межі сімейних та освітніх ланок впливу. Останні в значній мірі стимулюють залучення до виховного процесу різноманітних суб'єктів профілактики, у тому числі і засобів масової інформації.

Сьогодні електронні комунікації відіграють центральну роль у розвитку сучасних соціальних інститутів, у тому числі й інституту освіти. ЗМІ створюють особливий тип суспільних зв'язків – опосередковану квазівзаємодію. Вона розтягнута у часі та просторі, але не пов'язує індивідів безпосередньо між собою. Це монологічний тип взаємодії: люди, що приймають повідомлення, можуть його обговорювати, висловлювати зауваження, але джерела повідомлення їм не відповідають. Разом з тим «медіапослання зазвичай обговорюються індивідами по ходу їх отримання і після нього і перетворюються через постійний процес розповіді і переказу, інтерпретації та переінтерпретації. Отримуючи послання і використовуючи його у своєму житті ми постійно формуємо навички та поповнюємо запаси знань» [1, р. 43].

Відносини між статями присутні у матеріалах, що публікуються в ЗМІ, а також широко використовуються в рекламі.

Харріс Р. виділив кілька тематичних площин ЗМІ, в яких представлені відносини між статями:

- зображення чоловіків і жінок, як еталонів мужності і жіночності у межстатевому спілкуванні;
- демонстрація сімейних стосунків, подружніх і дитячо-батьківських відносин, а також зразків сексуальних відносин;
- відображення статевої поведінки у зображеннях геїв і лесбіянок і соціально неприйнятної сексуальної поведінки у сценах сексуального та іншого насильства.

Харріс Р. зазначає, що хоча ЗМІ створюють виклик сімейному життю, але оцінити їх вплив як однозначно негативний все ж було б спрощенням [2, с. 176].